

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.
Totu ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul III.

Blaşiu 4 Martie 1893.

Numărul 9.

Începutul acţiunii.

(+) Alegătorii români din cercul Sibiului şi al Nocrichului, pre cându scriemú aceste, suntú întruniţi în Sibiu spre a protesta în contra politicei actualului guvernú în ceea ce privesce recepţiunea Ovreilor, matriculele de statú şi căsătoria civilă.

Cetitorii nostri cunoscu deja din colónele foii nóstre, ce primejdie potú fi pentru noi matriculele de statú şi căsătoria civilă.

Remâne deci, să ne declarămú şi faţă cu recepţiunea Ovreilor şi să arătămú totodată, ce altă cestiune ar trebui să formeze obiectú de discutiune în toate adunările alegătorilor români, cari se vorú întruni în urma acţiunii începute la Sibiu.

Recepţiunea Ovreilor se póte lua în două înţelesuri.

Dacă în cauza recepţiunii Ovreilor guvernulú voesce să asigure prin o lege specială exercitiulú liberú alú religiunii jidovesci şi să aşede acéstă religiune sub scutulú legii, noi nu avemú motivú de a protesta în contra acelei legi, căci în faptú Jidovii şi astáđi suntú liberi şi independenţi în exercitiulú religiunii lorú. Acéstă religiune nu-i împedecá nici astáđi a se bucura de toate drepturile civile şi politice, pre cari le exercitezá locuitorii creştini ai ţerei, Din contra articolulú de lege 17 din 1867 a declaratú pre Ovrei de egalú îndreptátiţi cu cetátenii creştini ai pa-

triei nóstre în exercitiulú tuturorú drepturilorú civile şi politice.

A restringe pre Evrei în exercitiulú liberú alú religiunii lorú şi alú drepturilorú civile şi politice, ar însemna a lucrá totú odatá în contra programulú naţionalú românú, care nu ţintesce la asuprirea cetátenilorú de altá naţionalitate, ci este basatú pre principiulú egalei îndreptátiţi a tuturorú naţionalităţilorú din ţará.

Dacă însă guvernulú voesce să declare religiunea ovreescă de religiune „receptá“ şi să aplice şi la acéstă religiune toate favorurile, ce s'au făcutú aşa numitelorú „confesiuni recepte“ din patrie, atunci avemú motive mari de a protesta în contra recepţiunii Ovreilor.

În casulú acesta s'ar întroduce între religiunea creştină şi religiunea ovreescă acelaşi raportú de reciprocitate, care esistá între diferitele confesiuni creştine recepte din ţará, şi prin urmare şi trecerea dela religiunea mosaică la religiunea creştină şi dela religiunea creştină la legea mosaică s'ar regula prin articolulú de lege 53 din 1868, care tractezá despre reciprocitatea confesiunilorú creştine „recepte“ din patrie.

Acesta ar fi unú favorú, care nu s'ar puté da Ovreilorú fără a se insulta religiunea creştină, şi fără a se vătéma principiulú de naţionalitate.

Sciutú este, că religiunea creştină este neasemenatú mai perfectá, decâtú legea mosaică, care nu a fostú altceva decâtú o pregătire pentru religiunea cre-

ştină descoperită şi întemeiatá de Domnulú nostru Isusú Christosú. Cu venirea Mântuitorulú legea mosaică, cu caracterulú ei localú, cu templulú din Ierusalimú, cu preoţia lui Aaronú, şi cu organismulú ei teocraticú de statú, după dreptú a trebuitú să încete, făcendú locú religiunii creştine, care din natura sa fiindú universalá, este menită pentru toate popórele de pre suprafaţa pámintulú. Prin urmare legea mosaică înaintea unú creştinú n'are dreptú la esistinţă, dar din resóne de statú se póte tolera, şi i-se póte concede exercitiú liberú, însă nu se póte tolera de o religiune tocmai aşa de perfectá ca religiunea creştină, fără a se insulta acéstă religiune; ceea ce într'adeverú s'ar întâmpla, dacă tocmai aşa s'ar concede trecerea dela religiunea creştină la legea mosaică, precum se concede astáđi trecerea dela legea mosaică la religiunea creştină, sau dela o confesiune creştină la altá confesiune totú creştină.

Religiunea creştină din natura sa este universalá, aşa încátú nu se restringe numai la o singurá naţiune, ci o potú profesa toate naţiunile pámintulú, fără ca prin acéstă să fie silite a se desbráca de caracterulú lorú naţionalú particularú.

Din contra la Jidovi naţionalitatea şi religiunea suntú intimú unite şi inseparabile. Religiunea jidovescă adecă este religiune naţionalá, aşa încátú cine trece dela religiunea creştină la religiunea jidovescă, nu iese numai din

Feuilleton.

Liturgia iubilárá a

P. S. P. Leo XIII.

Roma, 20 Februarú 1891.

Íubite amice!

Cine n'a luatú parte nici odatá în basilica s. Petru la o serbátóre a Pontificelú, acela abia íşi va puté face o închipuire nimerită despre sublimitatea serbátorii de íeri. Staú sub impresiunea acestei sublimitáti încă şi acum, cândú íşi facú plăcerea de a-í descrie serbátórea acéstá rará. Dar să nu aşteptú cumva o descriere, ce să coróspundá pre depliná sublimitátií faptulú. Nu aştepta dela mine unú lucru ca acesta, care trece preste puterile mele.

Deja pre la 4 óre diminéta se impoporará stradele Romei. Caréle de tramway, omnibusurile, calesele închiriate şi carosele proprie ale fruntaşilorú alergáu într'unú şirú nelnterruptú cu óspeţi cátrá biserica cea mare şi se întorceáu, ca érá să viná aducendú óspeţi noi. Cetele peregrinilorú şi ale Romanilorú formaú unú riú, care

curgea fără întreprumpe cátrá piaţa s. Petru. Aci la intrarea cea largá a pieţei era postată miliţie italianá, şi poliştii opriau pre toţi cei ce nu se puteau legitima cu biletú pentru liturgia iubilárá. Pre cei cu bilete la intrările basilicei íi aştepta o altá controlá. Aci erau postáti membrii reuniunii catolice numite „Circolo din san Pietro“ şi membrii reuniunilorú catolice de lucrátóri şi verificáu biletule. La 6 1/2 se deschiserá tribunele, şi mulţimea începu a le ocupa. Gendarmii papali, îmbrácaţi în uniforma lorú de galá, susţineau ordinea în basilicá. Cu ceva după 8 óre basilica era plină, de nu mai încápea nimeni. Conte Vespignani, arhitectulú dela s. Petru, dádu la 8 1/2 ordinulú, ca uşile să se închidá. Pre atuncia înaintea bisericei mai erau ca la 20,000 de ómeni, cari aveau bilete, dar nu aveau locú în bisericá. Cei ce au ajunsú într'insa, erau preste 60,000.

Până ce aşteptauú sosirea Papei, avui timpú de a arunca privirea încóce şi încolo. Confesiunea, intrarea la mormintulú s. Petru, era împodobită cu cununi de flori şi cu lampe. Pre altariulú celú mare erau aşedate crucea şi cele şese sfeşnice gátite după desemnurile lui Michel Angelo. Lângá altariú erau aşedate cele două sfeşnice mari ale lui Benvenuto

Cellini. În dosulú altariulú în apsidá erau două tribune, una pentru corpulú diplomaticú, cealaltá pentru nobilimea romaná. Înaintea acestorú două tribune erau bănci pentru episcopi. Eraú aprópe 300 de episcopi de faţă. Înaintea acestora erau scaunele cardinalilorú. Lângá cei patru stílpi ai cupolei erau patru tribune pentru familia Pecci, pentru cântáreţi şi pentru cei ce erau anume invitaţi.

Auđiaí toate limbile lumii. În naea cea mare se îmbulđia poporulú asteptándú cu nerábdare sosirea Pontificelú.

La 9 1/4 sosi garda nobilá în uniformá strălucitóre şi se postá în şirú de amndoué pártile altariulú. Sosi apoi cardinalulú Mertel, rázimatú pre doi preoţi. Elú e fórté bătránú şi nu putea lua parte în procesiune. Cu ceva după 9 1/2 aduserá pre Pontificele în capela preasfíntei Eucharistii, carea este în naea dréptá a basilicei. De acolo se duse în capela cea de lângá intrare, unde e aşedată una dintre cele mai renumite pieté. ¹⁾ Partea asta a basilicei era închisá dinaintea publiculú cu perdele de damastú. Acolo s'a

¹⁾ Aşa se numesce reprezentarea sculptată a Preacratei Fecióre, cum şede înaintea crucii şi ţine trupulú mortú alú Fiului seú dumnezeescú.

sinul bisericeii creștine, ci trebuie să se lapede și de națiunea sa. De unde urmază, că dacă s'ar concede trecerea creștinilor la legea mosaică, Ovreilor celor preaputernici prin avere și pozițiunea lor socială s'ar da ansă a desbrăca pre o mulțime de cetățeni creștini nu numai de religiunea lor, ci și de naționalitatea lor, ceea ce ar fi o vătămăre a principiului de naționalitate, care trebuie să rămână intactă prin trecerea dela o religiune la alta.

Așa dară dacă statul din cause întemeiate voesce să garanteze prin lege specială esercițiul liber al religiunii ovreesce, noi nu vom protesta. Dar dacă guvernul voesce să introducă între religiunea creștină și religiunea mosaică același raport de reciprocitate, care există între deosebitele confesiuni creștine din țară, și dacă în contra învățătorei bisericeii creștine, care nu recunoșce de validă căsătoria dintre un creștin și un ovreu, guvernul voesce să delătore acest impediment introdus de biserică, atunci datorința noastră de creștini și de români este a protesta cu totă energia în contra politiceii guvernului „liberal“, chiar și în cazul cându „liberalii nostri“ dela „Gazeta“ s'ar face foc, pentru că nu le admitem doctrinele lor liberale, cu cari vreș să fericescă nemul românesc în contra „obscurantismului“ doctorilor în teologie.

În sensul acesta trebuie, — după părerea noastră, — să se formuleze protestele, ce au să le facă alegătorii români în întrunirile sale, și totu în înțelesul acesta trebuie să protesteze și membrii români ai congregațiilor comitatense în proximele adunări din primăvara anului curentu.

Dar după părerea noastră noi nu trebuie să protestăm numai în contra recepțiunii Ovreilor, a matriculelor

de stat și a căsătoriei civile, ci în mod legal trebuie să ne ridicăm glasul nostru și în contra proiectului de lege despre salarisarea învățătorilor.

Aci încă trebuie să distingem bine, ca să putem judeca bine.

Nu este intențiunea noastră a împedea ameliorarea salarelor învățătoresci, ci voim numai să împedem pre guvern, să nu folosescă această ameliorare drept pretext spre a se amesteca în afacerile noastre scolastice și a-și aroga dreptul de a dispune asupra lor, care drept compete numai confesiunilor.

De aceea protestele noastre trebuie să se îndrepte mai virtos în contra paragrafilor 9, 11 și 12 din proiectul acesta de lege.¹⁾

Folosindu-se de puterea, ce i-o dau paragrafil citați, Ministrul de culte și instrucțiunea publică poate cassa cele mai multe școle confesionale, și pre ruinele lor poate ridica școle comunale, cari precum scim cu toții, stau sub dispozițiunea organelor politice. Aceste organe, precum ne învață tristele esperințe din trecut, folosesc școlile comunale de mijloc pentru descresștinarea și desnaționalisarea noastră, și de aceea am păcătui greș în contra religiunii noastre, cât și în contra națiunii noastre, dacă noi nu am protesta în contra unui proiect de lege, care voesce a aduce asupra capetelor noastre un dezastru atât de mare.

Totu prin proiectul acela se dă ministrului de culte și instrucțiunea publică puterea de a pute, — în anumite casuri, — să denumescă și destituască el însuși învățătorii dela școlile noastre confesionale. Pre calea acesta corpul învățătoresc se face dependent dela ministrul de culte și instrucțiunea publică, și mai curându ori mai târziu ne vom treși, că avem în

¹⁾ Veși proiectul de lege în Nr. 51 al „Unirii“ din 1891.

sinul bisericelor noastre un corp învățătoresc, care nu lucră după intențiunile bisericelor și ale națiunii noastre, ci după intențiunile, ce le urmăresce „idea de stat magiar“, care voesce magiarisarea tuturor nemagiarilor.

Din aceste motive trebuie să ne exprimăm părerea de rău, că în programul adunării dela Sibiu nu s'a pus și proiectul de lege despre salarisarea învățătorilor. Acest proiect trebuia să fie obiect de discuțiune publică cu atât mai virtos, că este deja acceptat de comisiunile camerei deputaților, pre cându despre recepțiunea Ovreilor, matriculele de stat și căsătoria civilă încă nu avem înaintea noastră proiecte formulate de guvern, ci numai enunțaiuni singuratic, mai mult ori mai puțin precisate.

Sperăm însă, că ceea ce nu s'a făcut la Sibiu, se va face într'alte întruniri, și astfel acestea vor avea un caracter de mai mare actualitate.

Am accentuat aceste lucruri, pentru ca dacă se face ceva pentru apărarea noastră, să se facă cum se cade, și continuarea și sfârșitul să înțrecă începutul acțiunii.

De ale peregrinajului. — Numai câteva săptămâni ne mai despart de plecarea noastră la Eterna Cetate.

Noi am făcut toate pregătirile de lipsă. Am comandat biletele și Hotelele pentru toți aceia, cari au binevoit a ne trimite anticiparea de 50 fl.

Din mai multe părți ni-s'a exprimat dorința, ca să primim participanți la peregrinaj și de aci încolo. În urma tractativelor întreprinse ne-a succés a esopera ca termină din urmă pentru insinuare ziua de 14 Martie n.

Până la acel termină putem deci să mai acceptăm insinuări. Binevoescă deci toți aceia, cari au de gând a se alătura la

imbrăcatu Papa în ornatul cel solemn, și de acolo a pornit procesia.

Procesia o începu crucea patriarhală a Pontificelui, apoi urmară generalii și procuratorii ordurilor călugăresce, apoi capelanii și camerarii Sfinției Sale, după cari unu camerariu secretu purta în mână tiara, corona cea întreită a Papilor, apoi urmară cardinalii cu alaiul lor. Erau 37 cardinali în procesie. Nemijlocit înaintea Sfinției Sale mergeau principii Ruspoli și Orsini, oficerii gardei svitșere și patru gardiști din aceeași gardă purtându patru spade mari.

Sosi apoi Pontificele Iubilaru, purtat pre sedia gestatoria. Nu e cu putință a depinge cu cuvinte mișcarea, ce trecu cu iuțela fulgerului prin mulțime, cându se ivi Iubilarul. Mulțimea cea uriasă se imbuldia cătră procesiune, mi și mi de omeni mișcau în aeru întru bineventare batistele, și ca de o furtună răsunau boltiturele gigantice ale basiliceii de strigătul: *Evviva!* A fostu acesta unu momentu măreț și răpitoriu. Chiar și cei ce au venit aci conduși numai de pofta de a vedé, trebuiau vrându nevrându să lea parte la omagiul acesta măreț, ce biserică catolică îl aducea lociitorul lui Christos. Acestu *Evviva!* ce ieșia din decă de mi de guri, era însoțit de sunetul posanelor de argint ale bisericii s. Petru.

Leo XIII, și altcum palid, în mintele acestea era asemenea unei statue de marmoră. Albă feței lui sta să rivalizeze cu odăjdiile lui albe ca néua. Numai

ochii lui strălucitori, cu cari privia la omagiile fiilor săi, arătau, că în trupul lui mai este viață. Brațul lui cel drept era ridicat și împărția binecuvântarea.

După ce ajunse la altarul principal, îndată și începu sfința liturgie. Nu a cântat'o, ci a cetit'o în taină. La altariu îi serviau ceremoniarul și opt canonici ai basiliceii s. Petru. La începutul sfinței liturgii cântară cântăreții capelei Sixtine cântarea *Iubilare Deo omnis terra* cu o melodie compusă anume pentru serbătorea asta. La Ofertoriu își puse Pontificele mitra pre cap și-i serviau archipresbiterul basiliceii cardinalul Ricci și cardinalii diaconi Mazzella și Verga. Pre timpul consacării eucharistice era în totă biserică o liniște serbătorească, întreruptă numai prin sunetele armonice, prin cari garda nobilă din înălțimea cupolei cu trimbițe de argint da ângerilor și omenilor semnal pentru adorarea jertfei tainice. Consacrarea a ținut multisoru, că Pontificele era adâncit în rugăciune. Elu tremura de emoțiune, și mie mi-se părea, că plânge. După consacrare cei 110 cântăreți intonară Antifonul *Oleo sancto mes unxi eum*. O altă parte a cântăreților, — 130 de băeți — era sus în cupolă, și cântarea lor se pogoria de acolo din înălțime ca o cântare a cetelor ângeresce, pentru ca jos să se împreune tainic cu cea a omenilor de pre pământ, cu a corului capelei Sixtine. Melodia era nespūs de mișcătore. Sfința liturgie a ținut până la 10^{1/2}.

După liturgie Sfinția Sa se desbrăcă de odăjdi și se rugă. Apoi se retrase într'unu cort mic și sorbi acolo supă și vin, ca să se întărescă pentru solemnitatea, ce avea să mai urmeze. Într'aceea corul cântă rugăciunea *Sancte Michael Archangele*. Apoi pași Iubilarul era la altariu, își puse mitra pre cap, se imbrăcă în pluvial și intonă Te Deum-ul cu voce plină și nefrântă de bătrânețe și de obosela zilei. Și se începu cântarea acesta de preamărire, de laudă și de rugăciune. După unu stich cântat de coru răspundea mulțimea cu stichul următoriu. Nică odată n'am audit o cântare ca acesta: era asemenea durduitului unei furtune. Și cum nu? Dór o cântău 60,000 de omeni. Cântarea o sfrși Papa cu rugăciunea prescrișă, ér apoi se sui pre sedia gestatoria. Corpul diplomatic, trimișii estrordinari ai puterilor și cardinalii își părăsiră tribunele și scaunele și se înșirară cu toți înaintea Confesiunii. Acolo era o tribună mică. Papa își schimbă mitra cu tiara cea de argint, carea i-a dăruit'o garda nobilă, și acum îl purtară pre sedia gestatoria cătră tribuna acesta. Aclamări nesfrșite îl însoțiau, și elu le răspundea cu binecuvântări. Pre tribună aședară acum unu tron. Pontificele se sui apoi pre tribună, și totă mulțimea cădu în genuchi. Acum rosti Pontificele binecuvântarea *Urbi et Orbi*. Vocea și acum îi era curată și plină, dar ici colé trebuia Sfinția Sa să întrerupă formula binecuvântării cu câte o pausă scurtă.

societatea noastră, a ne trimite până la acelă timp anticiparea de 50 fl. v. a., și a ne indica totodată calea, ce și-o alegă, precum și clasa pre care doresc a călători.

Spre orientarea doritorilor de a participa, însemnăm din nou, că plecarea va fi din Budapesta dela gara resăritéuă (személypályaudvar) în 27 Martie n. la órele 2.20 d. a. spre Fiume. În dimineața zilei de 27 Martie toți călătorii vorú avé o întâlnire la locul, ce se va determina mai târziu.

Până la Roma societatea întrégă va merge împreună, și va odihni câte o zi în Fiume, Venezia și Florenza. Sosirea în Roma va fi Sâmbătă în 1 Aprilie.

Plecarea din Roma va fi în 4 Aprilie. Unii se vorú duce pre la Neapolú, unde vorú petrece 2 zile și se vorú întórce pre la Genua și Milano, petrecéndú câte o zi în amindoué. Érá ceialaltii se vorú întórce dela Roma acasă.

Prețurile de participare sânt: Până la Roma și înderéptú cu 6 zile întreținere prin Hótele: cl. I — 190 fl.; cl. II — 158 fl. Cuprindéndú și Neapolulú cu 10 zile întreținere: cl. I — 226 fl.; cl. II — 185 fl.

Rugámú deci fucă odată pre cei ce au de cugetú să participe a ne trimite anticiparea de 50 fl. cu indicarea rutei și a clasei, pre care doresc a călători. Terminulú celú din urmă e 14 Martie n.

Biletele au valóre pre 60 de zile.

Celealalte dispozițiuni se vorú face cunoscuté mai târziu și le vorú puté afla călătorii în Budapesta dela aranjatorulú călătoriei. Cu desluciri servimú prea bucurosú.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Conferința episcopescă s'a deschisú Marți în palatulú primatíalú din Buda. Dintre membrii episcopatului numai arhiepiscopulú Samassa și episcopulú Pavelú și Lónhardt nu s'au prezentatú la conferință. Obiectulú conferinței este: statorirea textului pentru reprezentațiunile, ce va înainta corulú episcopescú la Papa,

la regele și la guvernú. Reprezentațiunile vorú fi provédute cu subscrierile originale ale tuturorú membrilorú conferinței. Totú în conferința acésta se ocupá episcopatulú și cu politica bisericescă a guvernului și cu cestiunea congruel.

Roma.

Sfinția Sa Leonú XIII în urma număróselorú primiri ale peregrinilorú s'a simțitú în zilele trecute cam obositú, dará acum éráși este restauratú. Conte Revertera a prezentatú Sfinției Sale darurile și o epistolă de felicitare dela Monarchulú nostru. Întré daruri se aflá și o cruce de osú de elefantú împodobitá cu briliante fórte prețiose. „Osservatore Rom.“ scrie, că la primirea epistolei, în care se accentuézá alipirea neclătítá a familiei domnitóre față de S. Scaunú apostolicú, a díșú Papa, că capulú monarchiei nóstre se distinge prin o religiositate deosebitá. De aci urmézá, că Mafestatea Sa va promova cu statornicie sentimentele religiose, cari sântú isvórele multorú bunătăți pentru biserică și imperiú. În 27 Februaríu a primitú Sfinția Sa pre reprezentantulú împératului germánú.

Frância.

În cercurile bisericesci din Constantinopolú se vorbesce, că patriarchulú armeno-catolicilorú, Msgr. Azarian, cu ocasiunea petrecerii sale în Roma, ca delegatú și din partea Sultanului spre a felicita pre Sfinția Sa Leonú XIII din incidentulú serbării jubileului sêu episcopescú, ar fi propusú din nou și ar fi insistatú la S. Scaunú, să înființeze unú patriarchatú generalú pentru toți catolicii din Orientú.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Legea pentru îmbunătățirea salarelorú oficialilorú va intra în vigóre la 1 Aprilie a. c. Camera deputațiilorú debata budgetulú ministeriului de agricultură. Ministrulú de agricultură Andr. Bethlen în vorbirea sa din 25 Febr. a desvoltatú dóu puncte importante ale programului sêu. Celú dintâiú punctú este crearea aréndilorú așa numite mijlocii, esarendândú din dominiile statuluiú câte 500—2000 jugere. Prin acésta se dá nascere unei clase a proprietarilorú de mijlocú, și statulú încá are mai mare folosú din administrarea în regie a dominiilorú sale. Altú punctú momentosú din programulú guvernului este cestiunea colonisării. Anume guvernulú voesce să cumpere pámintú, pre care apoi să-lú împartá între țereni pre lângá condițiunea de a-lú rěscumpéra în rate. Prin acésta crede guvernulú, că va pune capetú emigrárilorú. Amindoué punctele acestea sântú de mare interesú, numai ar fi de doritú, ca la timpulú sêu guvernulú în esarendării și colonisării să nu purcedá din motive politice, ci din îndemnulú curatú de a promova binele cetățenilorú fără deosebire de naționalitate.

Frância.

Alegerea lui Jules Ferry de președinte alú senatului întrégă presa francesă o considerá ca unú evenimentú de mare importanță. Foile conservative considerá pre Ferry de rivalú altú dlui Carnot. Camera lá desbaterea generală a primitú proiectulú de lege referitorú la darea pentru întreprinderile de bursă.

Germânia.

Mișcarea agrară devine totú mai importantă. După cum anunță fóea din Berlin „Reichsanzeiger“, o deputațiune a reuniunii agricole din provinciile ostice a prezentatú împératului unú memorandum, în care se arată dorințele agricultorilorú. Împératulú, fiindú de față și ministrulú președinte și celú de agricultură, a primitú deputațiunea cu multá bunăvoință, dará a díșú, că îmbunătățirea sortii agricultorilorú recere o pace îndelungată, spre susținerea păcii e de lipsă o armată puternică, deci și agricultorii vorú fi pentru întărirea forței armate.

La congresulú agricultorilorú, convocatú pre 22 Febr. în Berlin, au luatú parte preste 10,000 de agricultori din tóte părțile imperiului. Congresulú doresce întărirea armatei, dará și înflorirea agriculturii, și fiindú că tractatele comerciale dintre Germânia și celealalte state au produsú daune considerabile agriculturii germáne, congresulú invitá Reichstag-ulú, să respingá nóuțele tractate comerciale.

Anglia.

Agitațiunea conservatorilorú anglicani și a francmasonilorú contra bilului Home-rule se continuá în măsurá mare. Marea loge Orangistă publică unú manifestú, în care cere, ca Irlanda saú să fie încorporatá cu totulú la Anglia, saú să se declare independentă, dará bilulú lui Gladstone la nici unú casú să nu se primescă. Adecă francmasonii, cari se laudá atâtú de multú cu libertatea, egalitatea și frățietatea, respingú bilulú Home-rule, uniculú mijlocú spre a împáca pre Irí cu Anglia, și cerú lucruri nerealisabile, căci la încorporarea completă s'ar opune morțișú Iríi, ér la totala independință nu s'ar învoi nici unú Englesú. — Asquith, ministrulú de interne, a prezentatú parlamentului unú proiectú de lege, prin care cere, ca pre unú anumitú timpú să se impedece crearea de nóué beneficii bisericesci anglicane în Wales.

Corespondințe.

Echo la luptele „Unirii“.

(Fine.)

E posibilú, că greșelele aceste în trecutú n'au formatú partea „Gazetei“, saú în cazulú celú mai bunú nu o au formatú în măsurá așa mare ca astăzi. E posibilú și aceea, că atunci să nu fi fostú observate, saú nu observate așa ca astăzi, cândú publiculú românescú are o rutină și unú gustú jurnalisticú la totú cazulú mai finú și mai greú de a-lú mulțami ca în trecutú. „Tempora mutantur,“ și nu e de invidiatú omulú acela, care nu o scie acésta. Înainte de acésta cu 20—30 și mai bine de ani se puteau scrie

După binecuvintare procesiunea porni înderéptú în Vaticanú totú pre calea, pre care venise. Multimea o însoția éráși cu aclamări nesfârșite de *Evviva!*

Pre piața s. Petru susținea într'aceea miliția italiană ordinea. Nu-ti poți închipui scena, cândú după sfârșitulú ceremoniei jubilaré se aflárá pre piața de odatá ca la 100,000 de ómeni.

Nu potú trece neamintitú faptulú, că și câți-va membri de al senatului italianú și de al casei deputațiilorú au sciutú să-și câștige bilete pentru locurile rezervate, și de acolo au fostú martori la omagiulú însufletitú, ce-lú aduse lui Leo XIII lumea catolică.

Au cercatú să facá o contrademonstrație cu aceea, că au aranjatú subscrieri în masă în registrulú, ce e deschisú la mormintulú lui Victorú Emanuelú în Panteonú. Dar contrademonstrația a fostú nespúsú de slabă.

Mai am să observú, câtú de delicatú este guvernulú italianú și magistratulú Romei. Nu Papa, ci decile de mil de catolici, Romani și străini, erau în dreptú a aștepta, ca simțulú lorú religiosú să întimpine macarú din parte oficiosă respectarea cuvenită. Dar cu tóte că era Duminecă și o serbátóre așa de mare a bisericei catolice, totuși lucráu la regularea Tibrului lângá puntea Sant'Angelo ca în ori care zi de lucru.

Și acum la revedere în Roma!

Alú têu

M.

În „Gazeta” lucruri neesacte, nedovedite, neesistente, chiar și fantastice despre biserică, fără temă de mare contradicție din vre-o parte, căci controla științifică neîndurată, care nu cunoștea decât alianța și amicitia cu adevărul, atunci era față cu „Gazeta” foarte puțină. Atunci sub aplausul public putea vorbi „Gazeta” de „vechea datină de a ne aduna în fiesce care anul din preoți și mireni”, de „vechea autonomie constituțională sinodală a bisericii noastre”, de „biserica noastră constituțională în trecut”, de „autonomia diecesană conformă canoanelor celor 8 sinode ecumenice”. Viața noastră avea atunci ceva pueril în sine față cu „Gazeta”. Publicul mai totuși foarte ușor și fără examinare scrupuloasă credea, ce i-se spunea în „Gazeta”. Oare așa este însă și acum? Oare poate avea „Gazeta” speranță și astăzi de a-se bucura de un oracul infalibil în cele bisericesci? Oare mai este, ce se scrie astăzi în „Gazeta” despre lucrurile bisericesci, un „*noli me tangere*”? Grecii diceau, că scrutarea științifică a unui obiect se începe atunci, când obiectul pentru om devine un *θαυμαστόν*, unu ce, care îl umple de mirare. Un *θαυμαστόν* a trebuit să devină la noi cestiunea, că dacă am avut oare cându „o veche autonomie constituțională sinodală”, o „veche datină de a ne aduna în fiesce care anul din preoți și mireni”, atunci cum, prin ce cauze, în ce împrejurări și în ce moduri am putut peri aceste lucruri „vechi” toate, fără a lăsa urmă în biserică noastră? Și punându „Gazeta” de o latură ca pre una, care în loc de a ne limpedi cestiunea, numai ne-o întunecă, omeni iubitori de adevăr au început a cerca pre airea după lucrurile acestea. Și la ce rezultat au ajuns? La rezultatul: că toate lucrurile acestea nu sunt adevăruri istorice, ci nise dorințe pie născute în timpul mai nou în împrejurări și din cauze anumite, cari în publicul mare au îmbrăcat forma inocentă de legende. De unde istoria bisericii noastre nu este o degenerare dela lucrurile acestea la starea de astăzi, ci o dezvoltare din nise stări cu multu mai precarie la starea multu puțin înfloritoare de astăzi. Și în consecință, ponderându starea bisericii noastre de astăzi și rezultatul acesta istoric, continuitatea dezvoltării noastre cu trecutul nu stă în continuarea aberațiilor celorlora istorice escusabile în trecut, neescusabile însă astăzi, ci stă în căutarea firului istoric, care ne arată factorii și elementele, ce au produs dezvoltarea noastră de astăzi ca pre o rezultat de puteri istorice reale. De altă parte, dacă interesele bisericesci bine pricepute și bine precisate poftesc în organismul bisericii noastre instituții nouă cu funcțiuni nouă și factori noi și din sinul poporului credincios, a cărui putere până acum a rămas latentă nefind folosită, atunci aceste instituții și acești factori au să fie așezați în organismul produs de dezvoltarea de până acum ca un nou nutremint spre a-i mări puterea și viața, era nu spre a-l paraliza sau nimici ca pre unu ce străină de biserică noastră. Pre calea acesta își formază astăzi partea cea mai inteligentă din publicul nostru programul dezvoltării noastre bisericesci, era nu pre basa legendelor, cari și în 1893, de bună samă nu spre onora noastră, mai pot figura în colonele „Gazetei” ca adevăruri istorice și ca măsură în aprierea bărbaților nostri mari.

Transformarea acesta, sau mai bine zis evoluțiunea, progresul și înseninarea acesta în conștiința publică bisericescă „Gazeta” nu o cunoștea, deși nu i-ar trebui multă ostentă, ca să o cunoșcă. Ea a rămas cu 30—40 de ani îndărptu, și așa nu e mirare, că partea cea mai inteligentă a publicului nu este de acord cu ea, era ea se miră, cum e cu puțință, că înainte de asta cu 30—40 de ani era aplaudată pentru aceleași lucruri și astăzi combătută fără îndurare. Însă *tempora mutantur*, și numai „Gazeta” și nu altul e de vină, că nu o știe acesta.

„Gazeta” e foarte supărată pre Doctorii în teologie, că nu se lasă și ei a fi conduși de legendele ei în ceea ce atinge trecutul bisericii. Dacă ar avea însă adevărata dorință de progres național, atunci ar trebui chiar din contră să se bucure, că s’au aflat în biserică noastră totuși tandem aliquando bărbați, cari au strigat „Gazetei”: „Destul să fie! Seculul al 19-lea, „secolul luminilor” se pleacă spre apus, și ar fi genant pentru noi, să intrăm în secolul al 20-lea încunjuț de întunecul legendelor.”

Ea cunosc, ași pute dice, pre toți Doctorii nostri în teologie. Am cercat în adins să aflu, ce cugetă ei despre autonomia provinciei mitropolitane. Și pot să mărturisesc cu conștiința curată, că în toți am esperiat o însuflețire mare pentru aprierea autonomiei noastre; ba mai mult! am esperiat o mândrie oare careva sântă de autonomia acesta a bisericii, și o dorință învâpăiată de a o desvolta și mai departe. „Unirea” de 2 ani și mai bine este reflexul curat, echo armonic al însuflețirii, mândriei și dorinței acesteia a doctorilor în teologie.

Am cercat mai departe să aflu și ideile doctorilor în teologie cu privire la participarea elementului laic la afacerile bisericesci. Și nu am aflat nici unul, care să fie în contra principiului participării laicilor la afacerile materiale și culturale ale bisericii. Unii din ei au urmărit și urmăresc cu atențiune și încordare dezvoltarea bisericescă din totă Europa cultă, pentru ca fructele acestui studiu să le potă folosi și aplica la dezvoltarea noastră. Aceștia judecă ponderându împrejurările noastre, studiându spiritul nostru public bisericesc și examinându-l cu spiritul țărilor mai dezvoltate, cumpinind factorii principali și dătorii de ton în biserică noastră, examinându prejudețiile din mijlocul nostru și scăderile noastre contrase prin petrecerea îndelungată în desbinare, sau rămase ca ereditate din perioadele evoluției de până acum. Pre calea acesta și-au format deja părere stabilă, solidă și nesupusă fluctuațiilor pricinuite de impresii momentane atât cu privire la speranțele, ce le putem lega de participarea elementului laic la afacerile bisericesci, cât și cu privire la pericolele, ce le poate ascunde în sine o atare participare, dacă ar lipsi condițiunile cerute de însăși natura lucrului. Sunt acești bărbați cu multu mai maturi și mai cu fundament în judecată, cunosc puterile și capabilitatea noastră multu mai bine, decât ca p. e. să se legene în credința naivă, că vom scăpa de toate necasurile și neajunsele, ce ne bântue, îndată ce elementul laic va participa în măsură mai mare la afacerile bisericesci ca până acum. Nici unul din ei nu este așa precipitat în judecată, cât să credă și astăzi, că un congres bisericesc din preoți și mireni numai decât ar

afla isvor destule pentru o subsistență cum se cuvine a clerului, și pentru acoperirea multelor noastre lipse bisericesci și scolastice. De altă parte nu ignoră nici aceea, că dacă în afaceri bisericesci ar avea influință bărbați adăpați cu nise principii așa radicale și demagogice, ca cele ale „Gazetei”, atunci în scurtu timp biserică noastră cea pururea serioasă ar căpeta o față teatrală, câtu mai multu ar sēmna cu o sectă de a mormonilor, decât cu biserică unită, carea în doi seculi prin serioșitatea ei mai multu a nobilitat națiunea română, decât cum a făcut biserică românească în unu lungu șir de seculi înainte de unire.

Cestiunea participării elementului laic în afacerile bisericesci în „Gazeta” nici nu fu studiată și discutată nici cându de tôte laturile și în totă întinderea ei cu gravitatea, profunđimea și serioșitatea cuvenită. Până astăzi ea este în colonele ei numai o *tendință*, va să dică: un amestec neregulat și fără simetrie de dorințe neprecisate, scopuri nu de ajuns prevădute, lupte fără plan definitu, unite la olaltă în o unitate mecanică, în unu sincretism confus. Până astăzi ea în „Gazeta” nu s’a ridicat la valoarea unui *ideali*, în care tôte dorințele, scopurile și luptele să formeze o unitate organică, o sintesă curată și deplină, ce ca atare străbate totă conștiința noastră publică bisericescă. Căci cu unu nor de frase compuse în terminul bombastic și largi câtu unu orison din vîrfu muntelui, ca „fatalu”, „totalu”, „infernalu”, semnul cugetării tulbure copilăresci, cari atât de desu fi întimpinăm în „Gazeta”, nu se discută, ci se încurcă o atare cestiune. Ce să mai dicem apoi de o discuțiune serioasă, cându umblă să mai încurce cestiunea și bărbați altcum meritați pre alte terene ca dl. N. Densușan, care însă nu poartă nici o sarcină a bisericii, și care tăfat cu totul de biserică nici nu mai practică viața bisericescă, nici nu mai e membru viț al bisericii. Și totuși și dînsul voescă să aibă cuvintu în cestiunile noastre bisericesci, nu istorice, ci actuale. Și pentru ce? Pentru că din întimplare și dînsul e botezat gr. catolic. Din modul însă cum tractează dînsul cestiunile actuale bisericesci, se vede, că pentru dînsul biserică n’are mai multă valoare decât o instituțiune națională trecătoare, bună-ora ca p. e. o societate pentru înființarea unui teatru românesc, ori o societate de agricultură. De sublimitatea, de natura transcendentă a bisericii, de puterea și influința grandioasă, ce o are ea asupra sufletelor, și pre care nimic altceva nu o poate suplini, dînsul n’are nici idee.

Lipsindu-i aceste dl. Densușan, își poate câștiga, ce e dreptu, merite frumoșe prin aflarea de documente istorico-bisericesci de valoare, și lipsesc însă deplinu privirea curată în evenimentele istorice ale bisericii și prin aceea și judecarea dreptă și după merit a celorlora. Și așa poate fi unu cronist bun, însă unu istoric slabu, unu adunător diligent de documente, însă unu pragmatic necapabil. Numai așa ne putem esplica paradoxul, că dînsul s’a provocat la condițiunile puse Mitropolitului în sinodul electoral din 1868, fără a aminti nici cu unu cuvintu, că tôte lucrurile istorice, pre cari se basază acele condițiuni, sunt false, ficțiuni și imaginare. Celui ce atunci s’a provocat la ele, i-se poate ierta, căci acela nefind istoric, nu s’a putut ridica preste

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Nr. 8896—1890.

Fundatiunea

„Constantin Pappalvi“.

Constantin Pappalvi, Canonic și Preposit al Capitulului Mitropolitan gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, a depus la Capitulul numit:

1. 25 acțiuni Albina Nr. 765—779, 964, 967, 968, 969, 1341, 1344, 1346, 1347, 1845, 2389 à 100 fl.	fl. 2500.—
2. 7 obligațiuni urbariale Nr. 41533—41539 à 4%	fl. 7000.—
3. Libelul Patria Nr. 301 de dată $\frac{9}{10}$ 1889 despre	fl. 59.30
4. libelul Patria Nr. 247 de dată $\frac{19}{11}$ 1888 despre	fl. 300.—
5. 1 obligațiune ¹⁾ dată în 1/5 1882	fl. 500.—
6. 10 acțiuni Patria Nr. 252—261 à 70 fl.	fl. 700.—
7. 10 acțiuni Economul Nr. 650—659 à 50 fl.	fl. 500.—
8. 5 acțiuni Arieșana Nr. 612—616 à 50 fl.	fl. 250.—
9. 2 acțiuni Transilvania Nr. 1243—1244 à 100 fl.	fl. 200.—
	fl. 12,009.30

declarându, cumcă întrégă suma acesta o străpune spre formarea unei fundațiuni bisericesci-scolastice, și s'a rugat, ca fundațiunea acesta să se primescă și administreze sub inspecțiunea Archiepiscopului și Mitropolitului român gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ăra venitul ei să se aplice precum urmăz:

I. Până la mórtea sa fundatorul primesc toate venitele acestei fundațiuni. ăra după mórtea fundatorului:

II. Parochiul gr. cat. român din Popfalău, fiind cu purtare cuviósă, cum se potesce dela un adevărat pistoriu sufletesc, și răspundend cu esactitate oficiul său, să primescă câte 120 fl. adecă o sută douăzeci floreni val. austr. pre fiesce care an. Pentru suma acesta parochiul din Popfalău este obligat a celebra în prima fiesce cărei luni câte o sântă liturgie pentru repausul etern al fundatorului, al părinților și rudeniilor dñsului adormite în Domnul. Dacă prima ăre-cărei luni ar căde pre o Duminecă ori serbătore legată, celebrarea liturgiei pentru fundatorul și ai săi are să o facă în cea mai de aproape și de lucru.

Când s'ar întâmpla, ca prin contra-gerea parochiilor sau alte cause neprevăzute, în Popfalău să nu reșadă parochi locală, administratorul din fundațiunea acesta să primescă numai 60 fl. pre an, rămânend însă și atunci obligat a celebra în biserica din Popfalău cele 12 liturgii amintite mai sus. Cuitanța parochiului are să fie vidimată de oficiul protopopesc cu observațiunea expresă, cum și-a implinit parochiul oficiul său.

III. Docentele școlei române gr. cat. confesionale din Popfalău, pre lângă suta de floreni, cu care este obligată comuna bisericescă, se înțelege satisfăcend obligațiunii sale, să primescă din fundațiunea acesta 100 fl. adecă o sută floreni val. austr.

Cuitanța docentului are să fie vidimată de parochiul fungente cu observațiunea expresă despre aceea, cumcă docentele și-a implinit oficiul său.

IV. Un studente va primi stipendiul de 120 fl., ăra un învățacel de ori ce meserie va ave stipendiul de 60 fl., la oaltă câte 180 fl. pre fiesce care an.

Stipendiile acestea se vor conferi conform determinărilor usitate la stipendiile aflătore sub administrarea Ven. Capitulului.

V. La conferirea salariilor de sub II și III și a stipendiilor de sub IV să aibă

¹⁾ Numele debitorului, fiind acesta în viață, s'a omis.

intâietate aceia, cari vor documenta, că sunt în legătură de consăngenitate cu fundatorul și praeferenter cei născuți în Popfalău.

VI. Venitul întrecetoriu după acoperirea salariilor și a stipendiilor de sub II, III și IV să se împartă în două părți egale, dintre cari

a) o parte să se manipuleze separat ca dotațiune a bisericeii nădificată din Popfalău, din care dotațiune numai atunci să se facă erogățiuni, când protopopul concernente va arăta, că biserica are lipsă neapărată. În casul acesta curatoratul va fi obligat a susține rațiuni separate despre folosirea banilor primiți.

b) ăra a două parte egală în fiesce care an se va adauge la capitalul fundațional, până când acesta ar cresce la o sumă, din care să se potă îmbunătăți salariul parochiului și al docentului și implini și alte lipse ce ar obveni.

Deci noi avend în vedere laudabila și pia intențiune a fundatorului, avend în vedere de altă parte și datorința noastră de a îngriji strîns, ca fundațiunile făcute în favorea bisericeii noastre și spre înaintarea culturală a credincioșilor nostri să se conserve cu sântenie, administreze cu fidelitate și aplice strîns conform intențiunii fundatorilor, primim fundațiunea făcută de Reverendissimul Frate în Christos Constantin Pappalvi, Canonic și Preposit al Capitulului mitropolitan gr. cat. din Blași, ăra pentru conservarea ei perpetuă cum și pentru administrarea și manipulara ei conform voinței fundatorului decidem și dispunem următoarele:

1. Fundațiunea acesta pentru toate timpurile va purta numele: *Fundațiunea Constantin Pappalvi*.

2. De conservator și administrator al acestei fundațiuni se constituie Preaveneratul Capitul mitropolitan gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș sub inspecțiunea Archiepiscopului și Mitropolitului român gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

3. Avera fundațiunii specificată la început se încredințează Preaveneratului Capitul spre conservare și administrare, carele va îngriji, ca capitalele să se conserve, venitele să se incasseze la timpul său și aplice conform determinărilor făcute de fundatorul mai sus sub I—VI, cari prin acesta le primim și aprobăm întru toate, ăra la finea fie căru an va așterne Preaveneratului Consistoriul arhiepiscopesc gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș rațiuni în forma sa deplin documentate.

Spre adevăre și întărire s'au dedus aceste Litere fundaționale și estradat în 4 exemplare originale, din cari unul se va conserva în arhivul nostru mitropolitan, al doilea la Preaveneratul Capitul mitropolitan, al treilea în arhivul parochial din parochia Popfalăului, ăra al patrulea la fundatorul.

Blași, din ședința consistoriului arhiepiscopesc gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în 18 Octobre 1890.

Ioan, m. p. Mitropolit (L. S.)

Dionis și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

Și în vreme ce Lanista Incurăjat prin atențiunea, ce i-o da Paul, vorbise în chipul acesta, în inima tinărului se petrecuse o schimbare mare. Cuvintele gladiatorului tălau adănc în inima lui, și el asculta pre Telus cu o privire plină de durere și cu capul plecat.

„Voi ne priviți pre noi de simbriași, pentru că slugim și facem toate pentru pâne și bani. Da! suntem plătiți, dar nu numai noi! ăre scriitorii, judecătorii și soldații nu-s plătiți? Răspunde-mi! Magistratul și chiar

Impăratul nu capătă plată pentru ostenea sa? Ha, ha! — Dar feciórele Vestaline, nu capătă ăre chiar și ele plată? Ha ha! — Ei bine, spune-mi, că dacă gladiatorul tot ar fi făcut și ar fi suferit, și totu ce va face și va suferi, o va implini din îndemn propriu fără de a fi plătit de cineva, spune-mi, atunci l'ai cinsti? Dar ău, Telus, gladiatorul, își spun, că nu este așa, ci ău l'ai desprețui, ai arunca asupra lui cu tină, și ai sculpa în față! — Nu învinuiți pre gladiator! Învinuiți pre cei ce-lu fac gladiator, pre cei ce-lu răpesc făcă de copil și-lu cresc pentru arenă! Învinuiți pre aceia, cari șed fără lăcu de rușine în siguranță și și pască ochii întru văsarea de sânge! Învinuiți pre aceia, cari ne aplaudă între strigăte de bucurie, când noi străpungem inima prietinelui și soțului, și în ăra următoare dăruesc acele și aplause ucigașului nostru! Învinuiți datinele, legile, instituțiile noastre tiranice! Învinuiți femeile, cari îndopate cu bucături bune, aprinse de vin, îmbetate de arome, își petrec de-asupra arenei puținele ăre, ce vițiile li-le mai lasă ne-umplute!“

„Taci, taci!“ duse Paul voinde să-lu oprăcă. „Pentru deitate, taci!“

„Ai totă dreptatea de a te îngrozi,“ duse Telus, „ai totă dreptatea de a chema numele deitatei. — O, când va veni un de, ca să străfôrme lumea asta?! Numai un de ar pută-o face. — Dar ascultă! ău am acasă o pruncă, o pruncă drăguță, blândă și bună. Mamă-s'a s'a mutat într'o altă lume, într'o lume pote mai bună ca asta. În ăua, în care am perdat'o, a trebuit să mă luptă pre arenă. O deilor! Chiar și numai gândul la acesta mă sfășie inima! Ea era aproape să nască, ea era iritată, și cu toate că am oprit'o acasă, ea totuși a venit la circuitul Statilian. Acolo vedu ea pre blăstematul de Tiberiu, — te miri, dar ce gândesci, de cine ar mai ave Telus să se témă? — acolo vedu ea pre demonul acela blăstemat, și ce gândesci, ce făcu el? — După ce am aruncat patru contrari în năsip și nu mai puteam de obosit, atunci dădu el în contra tuturor datinelor mandatul, ca să mai vină unul. ău vedeam fața ei palidă, vedeam durerea pre fața ei; vedeam, cum ea mișcă în iritare degetele încolo și încôce. — Dar pre cine mi-a alesă lăpădatura aceea a omenimii de contrari? Pre fratele ei, — pre Statiu, pre singurul ei frate! — Și acesta avea să-i fie răsunarea, pentru că ea — pentru că scumpa mea Alba n'a voit să fie pre voe acestui monstru în chip de om! — Statiu nu se putea măsura cu mine. ău cercai să-lu desarmez, și mi succese. De-odată îl și răni ușor. El cădu, și sângele lui curgea pre năsip. ău privi la popor, dar acesta își îndreptă ochii spre Tiberiu așteptand dela el semnul vieții ori al morții. Eram hotărât, să nu mă fac înaintea ochilor soției mele ucigașul fratelui ei. — Tiberiu ridică degetul, — ău să ucidă pre Statiu! Dar în aceea și clipită resună prin teatru un strigăt. Poporul întregu într'un gând plăcă mâinile spre pământ: el avea să trăască! — El își perduse consciința de sine. Îl duse de pre arenă și grăbi acasă. Soția mea aiura cuprinsă de frigur. O, și cu ce furie mă

întâmpină, cându mă vedu, pre mine, pre ucigașul fratelui său. Ea muri în brațele mele și ale fratelui său. Mi-a lăsat pre mica Prudenția, — singura mea comoră pre acestu pământu.”

Telus se opri spre a mai lua răsuflu. „Dar noi cu toate acestea suntem o cetă de ucigași!” duse el după o pauză cu voce aspră.

„Uită, Iértă cuvintele mele!” îi duse Paulu. „E așa, precum ai spus tu. Alții poartă vina. Dar cine o recunoște?” Și-i întinse prietinesce mâna.

Recunoscătorii îi prinse Telus mâna. „Nu m'am născut din nemu mare și nobil, domnul meu, — dar tu îmi ești mai scump ca un fiu. Dór va fi iertat unu gladiatoru, să iubescă pre unu tinéru, care nu cunoște nici frica nici joscicia! — Se poate, să-ți fiu de folos. Dar spune-mi, ce părere ai despre Telus? Este el un om așa de lipsit de cultură?”

„Mă tem, că ar fi în dreptu a se mândri cu o cultură mai înaltă și mai temelnică decâtu Paulu Lepidú,” răspuse tinéru cu seriozitate.

„Una nu suferă îndoelă,” duse Telus. „De n'ar pofti poporul jocuri, n'ar avé lipsă nici de gladiatori. Și nu suferă îndoelă nici alta: celú ce în jocurile acestea cercă onóre și vitejie, putere și curajú, acela să le cerce la cel de pre arenă. Pre tribune șede lașitatea, brutalitatea, luxuria, moleșirea.”

„Prea adevăratu,” afirmă Paulu. „Suntú îngrozitoare petrecerile acestea, e îngrozitoare gloria acestei împărății gigante. — Dar precum ai spus, de nu se va pogori cumva unu deș din ceriú, cum și prin ce să se facă o schimbare? Noi ómenii singuri nu o putem face.”

„Da, cum și prin ce să se facă?” duse Telus gânditoru.

Cei doi nu sciau nimica despre unu pruncu, care pre timpul acela trăia în Siria și intrase chiar în anulú alú unsprezecelea.

X.

„Acum trebuie să te părăsesc, domnul meu,” duse Lanista după o pauză scurtă. „Dar mai întâi voi să-ți dau unu sfatú purcesu din bunăvoință. Să știi dar, că ești prinsoueru, dar nu alú tribunului, ci alú Cesarului Tiberiú. Dar acésta cu greu credú, să fie pentru tine însu-ți, — întru câtú potú combina eu, ceta ce cunoscú mai bine ca tine ómenii de pre aicia. Vegheză preste înșoțitórele tale! După ce ele nu și-au datú cuvintulú, veți de le adăpostesce óre unde în vre unu locú ascunsú și sigurú. Nu mai trăimú în Roma cea veche: Roma se prăpădesce. Așa darí griji! Și acum rémasú bunú!”

Paulu ascultase cu mirare. Elú își ridică acum ochii și vedu pre sclavulá Claudiú, cum uda într'unu unghiú alú curții florí. „Ér e aci indispensabilulú,” își cugeta tinéru. „S'ar pără, că mă urmăresce. Óre să fi audítú elú, ce mi-a spusú mai pre urmă Lanista?” Apoi se duse la mamă-sa, de-i împărtași, ce a conversatú cu Telus.

Aglais se spăimintă. Chemară pre ospetariulú și pre ospetărița la unu felú de sfatú familiarú. Hotărîră, ca Aglais să scrie fără amânare cumnatulú său, fostulú triumvirú, și să-lú róge, ca să o primescă pre ea și pre Agata în castelulú său.

„E aședatú la înălțime pre virfulú muntelulú, nemijlocitú lângă mare,” esplică Cri-

spina. „Privesci de acolo în depărtare de miuri preste mare. Anevoe te poți apropia de elú, se poate apăra ușorú, și în casulú celú mai réu îți oferesce putința de a scăpa pre mare ori uscatú. Dar după ce vei fi acolo, dómna mea, va avé să înceteze ori ce comunicare cu fiulú téeu.”

Toți vedeau, că așa trebuie să fie.

Aglais compuse o scrisóre simplă, curtenetă și concipiată într'unu spiritú de împăcare. Se ivi acum întrebarea, pre cine să încredințeze cu ducerea epistolei. Crispú propuse pre Claudiú.

„Pre acela nu-lú vomú mesteca în afacerea asta,” duse Crispina cu hotărîre.

„Ce! Pre fiitorulú téeu ginere?”

„La asta mă pricepú mai bine ca tine. Fata mea o poate căpeta, asta nu-lú împórtă pre Cesarulú, — dar epistola asta —” Ea schimbă o privire cu Paulu și cu soțulú său.

„Mai pre urmă și-ar puté pune în cuiú pofta de a-mi fi ginere, dacă sclavulú lui Tiberiú — ar primi o comisiune ca asta. Nici chiarú Benigna nu are să scie nimica din totú lucrulú acesta. Ceea ce nu scie, nu poate nici tradá. Ține minte: o gură tăcută ca a mea și o óre care mărginire și nescință ca a ta, prietino Crispe, te feresce de multe rele — și-ți ține capulú, să nu cadă de pre umeri. Bétránulú Filipú și nimeni altulú are să ducă epistola!”

Se mai consultară apoi, ce ar fi de făcutú, dacă triumvirulú — din frică ori din altú motivú — n'ar voi să primescă la sine pre cumnată-să și pre nepótă-sa. Dar de o cam dată nu putură ajunge la unu rezultatú, ce să-i îndestulésca.

Bétránulú Filipú porni. În așteptarea întórcerilú lui și a sosirilú împératulú trecură câteva zile.

Paulu se folosi de concesia primită, făcea excursii mai mici prin jurú, érá mamă-sa și soră-sa petreceau liniștite în ospetărie. Partea cea mai mare a zilei era Agata cu Benigna.

Benigna era o fată prietinosă, cuminte, cu inimă deschisă, și pentru Agata, carea o iubia ca pre o soră, ar fi trecutú prin focú și prin apă. Între ceste două ființe era o deosebire mare. Una era mare și tare, bine dezvoltată pentru cei două deș de ani ai ei, cu față rumenă și pre ea pururea cu reflexulú voii răsfatate. Ceealaltă era subțirică, sveltă, gingașe ca o odraslă tinéru, carea are încă lipsă să-și câștige forțe; ochii îi erau mari și priviau doioși și curioși. Ele rídeau a dese ori de prietinia lorú, ce s'a dezvoltatú așa fără de veste. Dar nu suferia îndoelă, că tinéra patriciană câștiga mai multú din prietinia asta. Nu voia să fie nici pre o clipită fără de buna și vesela sa sóță și era aprópe supérată, cândú acésta sara fi poftia nópte bună ori se furișea din etajú, „ca să petrecă cu umbra, ce o aștepta din josú în grădină,” precum se esprima Agata.

Într'o sară se întórse Paulu dintr'o excursie acasă. Frumșeța naturei, carea-lú încunjura, îlú răpise așa, câtú rămase afară mai multú de cum își propusese. Întimplarea, ori ce, l'a dusú până în apropierea locului, în care se întîlnise mai întâi cu Tiberiú. Își aducea aminte de cele ce s'au petrecutú atunci. Își aducea aminte și de celea ce-i spusese Telus. Érá privia la castelulú acela frumosú, la moștenirea, ce-i competea dela strămoși. Privia la statuetele scilpiciose de pre coperișú.

Dar — îlú înșală ochii ori e realitate? De odată începú statuetele acelea a prinde viață, — dar nu, printre ele se mișcău neliniștite încolo și încóce alte ființe strălucitoare, — se salutaú, conversaú, se adunau în cete și ér se împraștiaú. Apoi sosiră alții. Toți erau cuprinși de neliniște, — și în clipita următoare dispărură toți în lăuntruulú zidirii, și numai statuetele mai priviau de pre coperișú în depărtare.

Cufundatú în gânduri își continuă Paulu calea și întîlni pre unu păstoríu, care-și mâna turma spre cetate.

„Auđit'ai,” duse lui Paulu, „că împératulú e în Formiae. Acum vorú fi cu prețú și berbecii mei.”

Paulu îi dădu binețe și merse mai departe. Nu preste multă vreme era pre verandă la mamă-sa și la soră-sa.

„Bine că ai sositú, fetulú meu,” duse Aglais. „En uită, ce a aflatú dineaori soră-ta.”

Și-i dădu o hârtie fină, pre care cu litere curățele și într'o limbă grecésca fórte alésă erau scrise cuvintele: *Cândú puterea și forța asemenea hîrăului în aerú își facú cercurile, e timpulú, ca cloca și puțulú să se ascundă.*

„Ce va mai însemna și asta? De unde a ajunsú aci?” întrebă Paulu.

„Agata a aflat'o aci la intrarea filigoriei, cândú ne întorceam dela preumblare. Amú cercetatú lângă Formiae vila lui Cicero, unde flú ajunseră ucigași și-i dădură lovitura de mórte. Benigna a povestitú atáta despre lucrulú acesta, câtú Agata voia să cerceteze cu ori ce prețú vila aceea. Hârtia asta e o admoniare nouă pentru noi. Numai nu știú, ce să facemú și încétrăú să o luámú. Sperú, că Filipú se întórce deja dela Circeii și ne aduce răspunsulú doritú. Atunci pornimú fără întárziare.”

(Va urmá.)

Bibliografie.

Testamentulú și Literele fundacionale ale fericitulú Archiepiscopú și Mitropolitú gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașú *Dr. Ioanú Vancea de Buteasa*. Blășiú 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blășiú. Se află de vânzare la Administrația „Unirii”. Prețulú 10 cr., cu portú postalú 15 cr.

Mitropolitulú Dr. Ioanú Vancea de Buteasa. *Schiță biografică*. Blășiú 1890. 8° micú. Prețulú 10 cr. Venitulú curatú este destinatú pentru internatulú de fete din Blășiú. Recomandámú lățirea acestei prea interesante scrieri în cercuri câtú se poate mai întinse.

A apărutú de sub tipariú **Octóichulú celú micú** edit. III. Blășiú 1892 și se află de vânzare la tipografia seminariálă nelegatú cu prețulú de 80 cr. v. a., legatú cu cãlcãiu de pãnză cu 95 cr. v. a. Legatú dimpreună cu **Pentecostariulú** cóstă 1 fl. 80 cr. v. a.

Mihailú Eminescu. *Studiú criticú*. Blășiú 1891. Biblioteca „Unirii”. 8° micú, 213 pag. Prețulú cu porto postalú 45 cr. v. a. sau 1 fr. 20 cm. Studiulú acesta, care a provocatú atențiunea cercurilor literare nu numai de dincoce, ci și de dincolo de Carpați, se poate procura cu prețulú indicatú sau directú dela administrațiunea foii „Unirea” din Blășiú, sau dela „Tipografia Seminariului gr. cat. din Blășiú (Balázsfalva)”. În România broșura se află depusă la librăria *Socetii*.

Economie.

Plântarea arborilor în apropierea edificiilor. Mulți simt o adevărată plăcere a plânta arbori în jurul edificiilor și mai ales în apropierea caselor. Plăcerea lor este justificată, căci pre lângă aceea, că arborii împiedică intrarea pulverii în casă și curăță aerul, mai oferă vara umbră plăcută și de multe ori dau locuinței un aspect pitoresc.

Din punctul de vedere estetic se cere, ca coróna arborelui să formeze un contrast cu forma edificiului. Înaintea caselor cu coperișe înalte și ascuțite sunt mai potriviți arborii cu corónă rotundă, precum sunt teiul, platanul, pînul etc.; ăra în apropierea locuințelor în formă de cruce ori rotunde, sau a căror coperiș se termină în formă arcuată și de cupolă, arborii piramidali, precum: plop, arin etc.

Dacă umbra ne place mai tare decât aspectul frumos, atunci este mai consult, să plântăm arbori cu corónă rotundă și estinsă în lături. Ca arborii rotunzi să facă impresiune plăcută și asupra ochilor, trebuie plântați în ordine simetrică. Altcum sunt arborii, cari au și corónă înaltă și dau și umbră bună, p. e. frasinul și acățul.

Ce privește depărtarea arborilor dela edificiul, dacă este prea mare, ei nu dau edificiului aspectul plăcut; ăra dacă este prea mică și arborii sunt deși, edificiul fiind pururea în umbră, în cele mai multe cazuri se umeșce și devine nesănătos. Plântarea arborilor prea apropiată de edificiul este în stare să ruineze edificiile. Anume arborii, cari fac corónă estinsă, dezvoltându-se deplin, o parte din ramii lor în timpul vîntosului bat coperișul, ăra tîmna îl umplu de frunze, prin acăsta însă coperișul se strică. Dacă voim, ca ramii să nu ajungă la pereții ori coperișul edificiilor, ar trebui să-i totu rețezăm; numai că prin rețezare de o parte suferă arborele, ăra de altă parte coróna lui se dezvoltă neregulat, și el se pleacă în partea opusă, precând rădăcinile se prelungesc în direcțiunea edificiului, pîntrund sub el, și când bate vîntul tare, îl clătină și-l crepă. Deci când voim să plântăm arbori în apropierea edificiilor, să cugetăm, până la ce mărime ajunge cutare arbore, când este deplin dezvoltat, și cam ce estensiune au rădăcinile lui, căci rădăcinile unor arbori (p. e. nucul, acățul) se estind foarte departe. Arborii, cari cresc înalți, ori au rădăcină estinsă, trebuie plântați în o mai mare distanță dela edificiu. De regulă nici un arbore să nu se planteze în o distanță mai mică de 4 metri dela edificiu. Dacă cineva nu are în jurul casei teritoriul de ajuns spre a plânta arborii la distanța

cuvenită, acela pôte plânta arborii pitici ori tufurii, cari încă dau umbră și nu au rădăcină estinsă, cătu să fie periculoase pentru edificiu.

Reuniunea de consum din Blăși nu preste mult timp își va ține prima sa adunare generală, de când și-a început activitatea. Precum suntem informați, rezultatul operațiilor de până acum, deși împrejurările au fost foarte nefavorabile, va ave să mulțămescă pe cei interesați.

Revista comercială a săptămânii.

În săptămâna acăsta am avut adevărate zile de primăvară. Se pare că ierna cea lungă pre cum a venit pre neașteptate, așa pre neașteptate a voit a ne și părăsi. Numai cătu să nu ne prea încredem, căci ierna depărtată ne pôte surprinde și încă în mod neplăcut. Sămănăturile au iernat foarte bine, dară timpul cel periculos pentru ele încă nu a trecut. De regulă atunci se strică sămănăturile, când ziua este caldă, ăra noptea rece, de îngheț pămîntul tare; și apoi de atare îngheț ne putem teme în anul acăsta.

Tîrgul de bucate din Budapesta și în săptămâna acăsta a fost nefavorabil, prețurile bucatelor au scădut. Causa acestei direcțiuni nefavorabile a tîrgului de bucate se crede a fi neîncrederea proprietarilor cu privire la ridicarea prețurilor în lunile de primăvară. Grău a sosit în piață relativ puțin, așa cătu nu a fost de ajuns pentru acoperirea lipselor și prevederea morilor, cari macină la 1400 de tone pre săptămână. Circulațiunea săptămânală a fost de 100.000 măji metr, plătindu-se maza m. cu fl. 7.75—8.20. Săcara și în săptămâna acăsta ca și în cea precedentă a fost puțin cercată, s'a vîndut parte pentru consumare, parte pentru esport cam 6000 măji m. cu fl. 6.20—6.40 după calitate. Ovăși s'a oferit puțin, din care causă i-s'a urcat prețul cu 10 cr. S'a petrecut cam 4000 măji m. S'a plătit maza m. cu fl. 5.60—5.95 după calitate. Cucuruz încă nu s'a oferit mult. S'a plătit maza m. cu fl. 4.80—4.85. Sămînța de cînepă s'a plătit m. m. cu fl. 9.75—10.—, s'ă în (pentru sămănat) cu fl. 12.75—13.—, de trifoi de prima calitate cu fl. 75.—78.—, de lupină cu fl. 52.00—58.—, de mohor cu fl. 5.50—5.80, de măzărice cu fl. 5.70—5.90.

Tîrgul de rîmători dela Steinbruch și în săptămâna acăsta a fost foarte bun. S'a plătit pentru rîmători unguresci aleși grei de 320—380 kg. 56—57 cr., bîtrâni grei preste 300 kg. 51—52 cr., marfă țărănească 50—52 cr., sîrbescă 47½—51½ cr. la kg. curat.

Bursa de Budapesta.

Din 1 Mart. st. n. 1893.

Renta de aur ung. 4%	116.—
„ „ hîrtie „ 5%	100.—
Imprumutul căilor ferate ung.	123.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost	
ung. (1-ma emisiune)	120.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost	
ung. (2-a emisiune)	102.25
Bonuri rurale ung.	96.25
„ urbariale ung.	100.—
Obligațiunile desp. regalilor	102.—
Imprumutul cu premiu ung.	152.—
Losuri pentru regularea Tisel	144.50
Renta de hîrtie austriacă	99.—
„ „ argint austriacă	98.75
„ „ aur austriacă	117.75
Losurile austr. din 1860.	168.50
Vienă	174.—
Acțiunile bancii austro-ungare	990.—
„ „ de credit ung.	401.—
„ „ „ austr.	342.—
Obligațiunile cu câștig ale băncii ipot. ung.	132.—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și eco-	
nomul „Albina”	101.—
Galbeni împărătesci	5.68
Napoleon-d'or	9.62
Mărci 100 imp. germane	59.50
Londra 10 Livres șterlingi	121.20

Prețul mărfurilor.

Piața din Blăși: Grău, hectitr. fl. 4— până 4.50, — grău mestecat fl. 3.50 până 3.80, săcără fl. 3.— până 3.25, — ovăși fl. 2.50 până fl. —, cucuruz fl. 2.80 până fl. —, alac fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.50 până fl. 2.—, — sămînță de cînepă fl. — până fl. —, fasolea fl. — până fl. —, — carnea de vită chilo 48 până — cr., carnea de vițel — până — cr., carnea de porc 44 până — cr., carnea de berbec 26 până — cr., — 14 ouă cu 20 până — cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 72—1893.

(10) 1—3

Edict.

După ce Iuliana man, r. Fejérvári gr. cat. din Blăși-opică, soția legiuită alui Ioan Turcu gr. cat. din Blăși-opică, de 22 ani și-a părăsit pre legiuitul său bărbat și nu se scie ubicațiunea aceleia, prin acăsta se cităză ca în termin de un an și o zi să se prezente înaintea subscrisului Forț matrimonial, căci la din contră procesul divorțial urțit în contra ei se va pertracta și decide și în absența ei.

Dela Forul matrimonial gr.-cat. de I. instanță al protopopiatului Blășului.

Blăși în 24 Februaru 1893.

Georgiu Bărbătu,

adm. protop. președ. for. matrm.

„The Gresham“

Societate de asigurare pre viață în Londra.

Filială pentru Austria:

Viena, I., Gisellastrasse 1.

în casa societății.

Filială pentru Ungaria:

Budapest, Fereoz-József 5 és 6 sz.

în casa societății.

Activele societății la 30 Iunie 1890	frc.	111,610.613.—
Venite anuale de premii și interese la 30 Iunie 1890	„	20,084.349.—
Solviri pentru contracte de asigurare și de rente și pentru rescumpărări etc. dela fundarea societății (1848)	„	234,804.082.—
În ultimul period de gestiune s'au insinuat la societate pentru oferte nouă, prin care suma totală a ofertelor insinuate dela fundarea societății se urcă la	„	55,985.275.—
Prospecte și tarife, pre basa cărora societatea extradă polițe, precum și formulare de declarațiuni se dau gratuit prin domni agentii din toate orașele mai mari, precum și prin	„	1.666,812.555.—

(16) 2—6

Agentura generală pentru Transilvania din Cluși.